

สารนำรู้-กฎหมายรอบตัว

นายพิษณุ ผาสุกมโน เรียบเรียง

สารนำรู้-กฎหมายรอบตัว

เรื่องที่ ๑๕ สรรพากรภาค ๑ เป็นผู้แทนกรมสรรพากรมัย

ปัญหาส่วนใหญ่มักเกิดมาจากกรมสรรพากรมีความจำเป็นต้องดำเนินคดีต่อศาลทั้งทางแพ่งและทางอาญากับผู้เสียภาษีอากรที่ไม่ชำระภาษีอากรค้างให้ถูกต้องครบถ้วน และผู้เสียภาษีอากรก็มักจะต่อสู้โดยอ้างเรื่องอำนาจฟ้องของกรมสรรพากรว่าเป็นฟ้องที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากการมอบอำนาจไม่ถูกต้องตามกฎหมายทำให้ผู้รับมอบอำนาจไม่มีอำนาจดำเนินคดีและไม่ได้รู้เห็นข้อเท็จจริงในคดี กรมสรรพากรไม่มีอำนาจฟ้อง จึงกลายเป็นฟ้องที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ศาลยกฟ้องเพราะเหตุนี้ ดังนั้น จึงควรที่จะต้องมาพิจารณากันว่า ในกรณีสำนักงานสรรพากรภาค ๑ ส่งเรื่องให้สำนักงานอัยการสูงสุดดำเนินการฟ้องคดีทางศาลในนามของกรมสรรพากร โดยที่สรรพากรภาค ๑ เป็นผู้ลงนามแทนอธิบดีกรมสรรพากรในใบแต่งตั้งนายความโดยไม่มีหนังสือมอบอำนาจจากกรมสรรพากร จะถือว่าสรรพากรภาค ๑ เป็นผู้ลงนามทำแทนกรมสรรพากรโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ถูกต้องหรือไม่

น่าจะเริ่มต้นทำความเข้าใจในเรื่องของ “นิติบุคคล” เสียก่อน แล้วจึงดูว่าใครเป็นผู้มีอำนาจแสดงออกถึงความประสงค์ของนิติบุคคล ซึ่งผู้นั้นจะถูกเรียกว่า **ผู้แทนนิติบุคคล** เปรียบเสมือนเป็นตัวนิติบุคคลนั่นเอง (ต่างกับคำว่า **ตัวแทนนิติบุคคล** ซึ่งหมายถึงกรณีที่ผู้แทนนิติบุคคลไม่ประสงค์จะทำเอง ก็มอบอำนาจหรือตั้งบุคคลอื่นเป็นตัวแทนผู้ทำหน้าที่แทนตน)

นิติบุคคล คือ บุคคลที่กฎหมายสมมติขึ้น ดังนั้น นิติบุคคลจะตั้งขึ้นได้ก็แต่โดยมีกฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น ตัวอย่าง เช่น บริษัท กระทรวง กรม แต่เนื่องจากนิติบุคคลเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตจิตใจจึงไม่สามารถที่จะแสดงเจตนาหรือทำการโดยตนเองได้ กฎหมายจึงให้แสดงออกได้โดยผ่านผู้แทนของนิติบุคคลนั้น

ผู้แทนนิติบุคคล ก็คือ ผู้มีอำนาจหน้าที่จัดการแทนนิติบุคคล อาจจะมีคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ เช่น รัฐมนตรีเป็นผู้แทนกระทรวง, **อธิบดีเป็นผู้แทนกรม**, เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนวัดวาอาราม, กรรมการเป็นผู้แทนบริษัท ซึ่งเมื่อผู้แทนได้จัดการอย่างใดให้แก่นิติบุคคลภายในขอบวัตถุประสงค์ และตามบทบัญญัติของกฎหมายแล้ว การนั้นย่อมผูกพันนิติบุคคล ซึ่งอำนาจของผู้แทนนิติบุคคลโดยปกติแล้วย่อมมีกำหนดไว้ใน**กฎหมาย**หรือในข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้งนิติบุคคลนั้น

ผู้แทนกรมสรรพากรก็คือ**อธิบดีกรมสรรพากรคนเดียว**เท่านั้น โดยพิจารณาจากอำนาจที่กำหนดไว้ กล่าวคือ กรมสรรพากรเป็นส่วนราชการ โดยเป็นกรมในสังกัดกระทรวงการคลัง มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๗ มีอำนาจหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๕ และกฎหมายอื่นที่กำหนดไว้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมสรรพากร มีอธิบดีกรมสรรพากรเป็นหัวหน้าส่วนราชการและเป็นผู้แทนของกรมสรรพากร (**สรรพากรภาค ๑ ไม่ใช่ผู้แทนกรมสรรพากร**)

อธิบดีกรมสรรพากรได้มอบอำนาจให้สรรพากรภาค ๑ เป็นผู้มีอำนาจดำเนินคดีและปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมสรรพากร อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๘ ประกอบกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.๑๘๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๔ จึงเป็นกรณีผู้แทนกรมสรรพากรมอบอำนาจให้ตัวแทนดำเนินการได้โดยชอบตามกฎหมายแล้ว ทำให้สรรพากรภาค ๑ มีอำนาจดำเนินการแทนกรมสรรพากรได้ จึงมีอำนาจลงนามในใบแต่งตั้งนายความแต่งตั้งพนักงานอัยการของสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้ดำเนินคดีทางศาลต่อไปได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ทำให้กรมสรรพากรมีอำนาจฟ้องโดยชอบแม้ว่าคดีที่ฟ้องจะเป็นคดีที่เกิดขึ้นในท้องที่ใด ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินคดีในศาลใด ทั้งนี้ตามคำสั่ง

กรมสรรพากรที่กำหนดไว้ แม้ว่าสรรพากรภาค ๑ จะไม่รู้เห็นข้อเท็จจริงในคดีมาก่อนก็ตาม (สรุปได้ว่า แม้สรรพากรภาค ๑ จะไม่ใช่ผู้แทนกรมสรรพากรแต่ดำเนินการแทนกรมสรรพากรได้ในฐานะตัวแทนกรมสรรพากร)

นอกจากอธิบดีกรมสรรพากรจะมีอำนาจมอบให้สรรพากรภาค ๑ เป็นผู้มีอำนาจดำเนินคดีได้แล้ว อธิบดีกรมสรรพากรยังมีอำนาจที่จะมอบหมายให้สรรพากรภาค ๑ ดำเนินการอย่างอื่นได้อีก เช่นตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท. ๒๒๘/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๒ ให้สรรพากรภาค ๑ มีอำนาจในการอนุญาต การอนุมัติ การสั่งการ การปฏิบัติราชการ และเป็นผู้ลงนามในกรณีต่าง ๆ แทนอธิบดีกรมสรรพากร สำหรับในท้องที่ของสำนักงานสรรพากรภาค ๑ นั้น ได้แก่

(๑) อนุมัติให้ขยายเวลาการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากรตามมาตรา ๑๙ แห่งประมวลรัษฎากร เว้นแต่การพิจารณาอนุมัติให้ขยายเวลาการออกหมายเรียกพระบรมวงศานุวงศ์ ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไป สมาชิกรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ข้าราชการประเทภบริหารระดับสูง และข้าราชการประเทภวิชาการระดับทรงคุณวุฒิขึ้นไป และการออกหมายเรียกชำระราย ชำปีภาษีหรือรอบระยะเวลาบัญชี

(๒) อนุมัติให้ออกหมายเรียกธนาคารพาณิชย์ในฐานะพยานสำหรับกรณีพิเศษ ซึ่งจำเป็นต้องออกหมายเรียกตรงไปยังธนาคารพาณิชย์ ไม่ว่าเป็นสำนักงานใหญ่หรือสาขาในท้องที่ของสำนักงานสรรพากรภาคนั้น เพื่อให้แจ้งรายการบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้เสียภาษีอากร และสั่งการให้สรรพากรพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งธนาคารพาณิชย์นั้นเป็นผู้ลงนามในหมายเรียกดังกล่าวด้วย

(๓) อนุมัติขยายเวลาประเมินภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา ๘๘/๖ วรรคสอง แห่งประมวลรัษฎากร

(๔) อนุมัติให้เปลี่ยนแปลงเกณฑ์สิทธิและวิธีการทางบัญชี เพื่อคำนวณรายได้และรายจ่ายตามมาตรา ๖๕ วรรคท้าย แห่งประมวลรัษฎากร

(๕) อนุมัติให้เปลี่ยนแปลงเกณฑ์การคำนวณรายรับเพื่อเสียภาษีธุรกิจเฉพาะตามมาตรา ๙๑/๘ วรรคสอง แห่งประมวลรัษฎากร

(๖) อนุญาตให้เปลี่ยนวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีตามมาตรา ๖๕ (ข) แห่งประมวลรัษฎากร

(๗) อนุมัติให้เปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราที่จะหักค่าสิทธิหรือและค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สินตามมาตรา ๖๕ ทวิ (๒) แห่งประมวลรัษฎากร

(๘) อนุมัติให้เปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การคำนวณราคาทุนสินค้าคงเหลือในวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีตามมาตรา ๖๕ ทวิ (๖) แห่งประมวลรัษฎากร

(๙) อนุมัติที่จะไม่ประเมินภาษีเงินได้ตามมาตรา ๗๑ (๑) แห่งประมวลรัษฎากร ตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.๗๘/๒๕๔๑ฯ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

(๑๐) อนุมัติให้เปลี่ยนแปลงวิธีการคำนวณอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเป็นเงินตราไทยตามมาตรา ๙ แห่งประมวลรัษฎากร และประกาศกระทรวงการคลังฯ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๘

(๑๑) อนุมัติการจัดทำรายการในใบกำกับภาษีเป็นภาษาต่างประเทศที่มีใช้ภาษาอังกฤษ หรือหน่วยเงินตราต่างประเทศตามมาตรา ๘๖/๔ หรือมาตรา ๘๖/๖ แห่งประมวลรัษฎากร

(๑๒) อนุมัติให้ตัวแทนออกไปกำกับภาษีในนามของผู้ประกอบการจดทะเบียนที่อยู่นอกราชอาณาจักรตามมาตรา ๘๖/๒ แห่งประมวลรัษฎากร

(๑๓) อนุมัติการจัดทำรายงานที่แตกต่างไปจากรายงานตามมาตรา ๘๗ แห่งประมวลรัษฎากรของผู้ประกอบการจดทะเบียนที่มีสถานประกอบการหลายแห่งที่เป็นรถเข็น แผงลอย หน่วยขายที่มีลักษณะเป็นร้านค้าย่อย หรือที่มีลักษณะทำนองเดียวกันตามมาตรา ๘๗/๑ แห่งประมวลรัษฎากร

(๑๔) อนุมัติการเปลี่ยนแปลงช่วงเวลาสิ้นวันทำการของผู้ประกอบการจดทะเบียนขายสินค้าหรือให้บริการต่อเนื่องตลอด ๒๔ ชั่วโมง โดยไม่มีกำหนดระยะเวลาสิ้นวันทำการที่ชัดเจนตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.๔๕/๒๕๓๗ฯ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๗

(๑๕) อนุมัติให้อำนาจในการพิจารณา สั่งการ ในกรณีที่มีปัญหาการปฏิบัติตามคำสั่งกรมสรรพากรในเรื่องการเก็บและรักษารายงาน ใบกำกับภาษี สำเนาใบกำกับภาษี พร้อมทั้งเอกสารประกอบการลงรายงาน หรือเอกสารอื่นที่อธิบดีกำหนดไว้ ณ สถานที่อื่นตามมาตรา ๘๗/๓ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลรัษฎากร และคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป.๗๑/๒๕๔๐ฯ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป.๑๑๖/๒๕๔๕ฯ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

(๑๖) สั่งให้ขยายระยะเวลาการแจ้งเลิกกิจการ และสั่งให้ขยายรอบระยะเวลาบัญชี ตามมาตรา ๗๒ แห่งประมวลรัษฎากร

(๑๗) ขยายกำหนดเวลาการแจ้งรายการ

(ก) การใช้เครื่องบันทึกการเก็บเงินในการออกใบกำกับภาษีอย่างย่อ ตามพระราชกฤษฎีกาฯ (ฉบับที่ ๑๔๕) พ.ศ. ๒๕๒๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาฯ (ฉบับที่ ๒๖๔) พ.ศ. ๒๕๓๖

(ข) การก่อสร้างอาคาร และการใช้พื้นที่อาคาร (ภ.พ. ๐๕.๑ - ๐๕.๔) ตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ ๒๙)ฯ ลงวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ ๑๓๖)ฯ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

(๑๘) ลงนามในหนังสือตอบข้อหารือในเรื่อง การออกหนังสือรับรองเพื่อการรัษฎากร

อธิบดีกรมสรรพากรยังชอบที่จะมอบหมายให้ผู้อื่นให้เป็นตัวแทนกรมสรรพากรได้อีก เช่น ที่ปรึกษา รองอธิบดี ผู้อำนวยการสำนักทุกสำนัก กลุ่มทุกกลุ่ม ผู้ตรวจราชการ สรรพากรภาคทุกภาค สรรพากรพื้นที่ทุกพื้นที่ สรรพากรพื้นที่สาขาทุกสาขา เป็นต้น